

Congres Denken, Doen en Delen 4 maart 2021

“Thuiswerken was tijdens corona een gamechanger: het werd verplicht opgelegd door de overheid, abrupt, massaal en langdurig. En de voordelen zijn evident: minder stress, minder in de spits en in de file. Door ook na Covid (deels) te blijven meer thuiswerken blijven we de voordelen behouden. Daarvoor hebben we faciliteiten thuis en op kantoor nodig, regels en afspraken, motivatie en een andere organisatiecultuur,” zegt Koos Tamis. Geert Kloppenburg ging nader in op de stad van de toekomst. Stel dat je wegen en tunnels in de stad mag herontwerpen. Dan zou je nu vele meer ruimte vrij maken voor ov en hubs met deelauto’s en deelfietsen. Kortom: het congres van De Verkeersonderneming gaf volop stof tot nadenken.

“Denken. Doen. Delen. **Denken** over hoe het beter kan qua mobiliteit in Nederland. **Doen** doordat u vandaag na het deelnemen aan de workshops zelf aan de slag kunt. **Delen** met elkaar over wat we in de afgelopen jaren geleerd hebben.” Zo startte moderator Elske van de Fliert het congres van De Verkeersonderneming. “In het 12,5 jarig bestaan van De Verkeersonderneming hebben we een hoop geleerd. Dat willen we graag met u delen. Welkom op dit congres. Hartelijk welkom ook aan de keynote speakers van deze middag: Koos Tamis, senior adviseur bij het Behaviour Insights Team van het ministerie van I&W en aan Geert Kloppenburg, ondernemer en podcastmaker. Ook ene hartelijke welkom aan iedereen die een workshop geeft en speciaal aan degenen die afkomstig zijn van zusterorganisaties.”

In de 12,5 jaar bestaan van De Verkeersonderneming heeft de reiziger altijd voorop gestaan. Of het nu een werkgever, een organisatie, logistieke partij, een werknemer of een bewoner betreft: de gemeenschappelijke noemer is dat dat ze allemaal reizen en dat we willen weten hoe ze dat doen, waarom ze dat doen om ze dan te verleiden het anders te doen. In de workshop nemen we u straks mee in alle activiteiten die we nu doen, maar via de film laten we ook zien op welke wijze De Verkeersonderneming de afgelopen jaren de reiziger in zijn vele gedaantes centraal heeft gezet. Bekijk de film: <https://youtu.be/VOn2RWCDQjo>

Koos Tamis: Transitie naar hybride werken als het ‘nieuwe normaal’

Koos Tamis is senior adviseur bij het Behaviour Insights Team van het ministerie van I&W (BIT IenW). Dit team helpt binnen het ministerie om kennis over gedrag te benutten bij bijvoorbeeld de ontwikkeling van beleidsmaatregelen. I&W doet dit op het gebied van mobiliteit, circulaire economie en klimaatadaptatie. Zo adviseerde het BIT over het bestendigen van thuiswerken en videovergaderen voor de toekomst en wat daarvoor binnen organisaties nodig is.

Koos Tamis: “Hoe voorkomen we dat mensen na corona straks weer in de auto in de file gaan staan? 2020 was het jaar van de thuiswerker. Circa de helft van de medewerkers werkte geheel of deels thuis. De afgelopen maanden was er een doorbraak in thuiswerken en videovergaderen. We ontdekten massaal Teams en Zoom. De thuiswerkers waren logischerwijs vooral de “white collars”, de mensen met een kantoorbaan en de mensen die in het onderwijs werken. Uit gedragskennis weten we dat vooral de ‘life changing events’ het gewoontegedrag bij woonwerkverkeer doorbreken. Voorheen hadden we het dan over een verhuizing of gezinsuitbreiding maar nu weten we dat een pandemie daar ook voor zorgt. Dat effect was vooral te zien in het 2^e en 4^e kwartaal van 2020: 24% minder verkeer op de weg dan in de periode het jaar ervoor. In het ov zelfs 66% minder reizigers. Veel minder verkeer kent positieve gevolgen. Zo daalde in Nederland de CO₂-uitstoot in 2020 fors ten opzichte van 2019 fors: In het eerste kwartaal betrof het een daling van 7,5%, in het tweede kwartaal van 20,5 % en in het derde kwartaal van 5,7 %. Helaas moeten we niet te vroeg juichen want wereldwijd is de uitstoot bijna weer terug op het oude niveau.

Als 12% van de beroepsbevolking kiest voor 1,5 dag meer thuiswerken dan vóór corona, dan scheelt dat:

- 3 miljard reiskilometers
- 353.600 ton CO₂
- 632 ton stikstof
- 11 ton fijnstof (5% van totale stikstofproductie woon-werkverkeer).”

Thuiswerken kent voor- en nadelen maar in het algemeen is de balans positief.

Voordelen/stimuli	Nadelen/ barrières
70-90% mee eens <ul style="list-style-type: none">• Goede digitale faciliteiten• Voldoende productief• Geen reistijd	30-50% mee eens <ul style="list-style-type: none">• Missen van collega's• Werk-privé balans
50-70% mee eens <ul style="list-style-type: none">• Meer flexibiliteit• Goede werkplek thuis• Goede ondersteuning door werkgever en leidinggevende• Goed contact met collega's	5-20% mee eens <ul style="list-style-type: none">• Fysieke klachten (rug en nek)• Psychische klachten (stress en depressiviteit)

Om het thuiswerken te behouden zijn er een aantal zaken waar we rekening mee moeten houden.

Faciliteiten thuis en kantoor	Regels en afspraken
<ul style="list-style-type: none"> • ICT-tools interactie thuis-werk • Tools voor video-vergaderen • ARBO-conforme thuiswerkplek • Training voor gebruik ICT-tools • Inrichting kantoor voor optimaal hybride werken 	<ul style="list-style-type: none"> • Beleid en budget door directie • Welke taken thuis en op kantoor • Wie werkt wanneer thuis/kantoor • Financiële vergoeding thuiswerken • Wegnemen van prikkels die oude woon-werkpatroon stimuleren
Organisatiecultuur	Motivatie
<ul style="list-style-type: none"> • Basis is onderling vertrouwen • Sturing op output i.p.v. presentie • Omarmen van nieuwe norm • Begrip en geduld bij transitie • Top heeft voorbeeldfunctie 	<ul style="list-style-type: none"> • Zorg voor sociale cohesie • Teamspirit en mentale steun • Adresseren van weerstanden • Belonen van goed gedrag • Bewaken werk-privé balans

Deelsessies: van rijgedrag naar fiets en logistiek

Van de Fliert: Er zijn acht deelsessies waaruit gekozen kan worden. De filosofie van De Verkeersonderneming is nadrukkelijk dat we kennis willen delen. Daarom zijn we verheugd dat we de deelsessies samen organiseren met onze vrienden en relaties.”

1. Logistiek slimmer en schoner naar een next level

Ervaringen, tips en learnings delen: met elkaar en toewerken naar concrete actiepunten waar u morgen mee aan de slag kan! Deze deelsessie is in samenwerking met Nathan Dane, Vlot Logistics, Paul Swaak, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en Jos Streng van de Gemeente Rotterdam.

2. Hoe kan je het beste reisgedrag beïnvloeden?

Dat is de vraag. We gaan met de deelnemers in gesprek over wat hun gouden tips zijn. Zo verzamelen we met elkaar een paar super belangrijke en heel concrete tips over hoe je dat doet: veranderen van mobiliteitsgedrag. Deze deelsessie is in samenwerking met Joris Kessels van Rijkswaterstaat.

3. Succesvolle fietsacties

Sinds jaar en dag zetten we de fiets in als alternatief voor de auto, maar wat zijn nu succesvolle fietsacties? Wat heeft gewerkt en wat ook vooral niet? Deze deelsessie is in samenwerking met Jos Smulders van de provincie Utrecht.

4. Werkgevers en thuiswerken.

“Corona heeft ons geleerd wat we ‘op papier’ al wisten, bij minder verkeer nemen de files exponentieel af. Veel werkgevers pleiten voor ‘het nieuwe hybride werken’, maar hoe organiseer je dat voor de lange termijn. Aan de hand van een praktisch werkboek gaan we met elkaar in gesprek, delen kennis en geven de bouwstenen zodat u direct morgen aan de slag kunt. Dit doen we in samenwerking met Bert van Rijssen van Bereikbaar Haaglanden en Rijnland.”

5. Rijgedrag

Wat gebeurt er als je automobilisten on trip rij-adviezen geeft over bijvoorbeeld gebruik maken van weefvakken? Volgen ze dit op? En doet dat iets met de doorstroming?

6. Datagedreven verbeteringen

Het is hot en staat hoog op prioriteitenlijstjes van overheden en uitvoeringsorganisaties. Maar wat betekent dat eigenlijk? Hoe werkt dat in de praktijk?

7. Handelingsperspectief en mobiliteitstransitie

Hoe krijgen we de zachte kant van mobiliteit op de kaart bij het BO MIRT? Een deelsessie in samenwerking met Ferry Smit van de mobiliteitsalliantie en Els Vandenbrouck van Mobiel 21.

8. Onderwijsaanpak

Onderwijsaanpak. Een interactieve workshop over het aanpassen van gedragsverandering bij studenten, zodat we post-corona geen nieuwe hyperspits in het OV meer krijgen. De deelsessie wordt gezamenlijk georganiseerd met Rob Soeters van Bereikbaar Haaglanden en Rijnland en Helma Krekels van Groningen Bereikbaar.

Geert Kloppenburg: de stad van de toekomst

Geert Kloppenburg is op het thema mobiliteit betrokken als ondernemer, als podcastmaker. Ja, zelfs als activist. Hij bracht Fastned naar de beurs en investeert zelf. Voor corona reisde hij de hele wereld over, van Bangkok naar Parijs naar New York. En vandaag neemt hij ons mee in de stad van de toekomst.

Kloppenburg: Stel dat je de mogelijkheid hebt om delen van de stad te herontwerpen. Hoe zou je dan omgaan met een oeververbinding? Door de Maastunnel rijden (pre-Covid) elke dag 40.000 voertuigen. Stel nu eens dat je 1 rijstrook in de Maastunnel vrijmaakt voor het ov, voor busjes/shuttles en voor logistieke busjes. Dan kan je ineens tramlijn 2 en 8 met elkaar verbinden dmv een bus. Het grappige is dat je alleen de belijning hoeft aan te passen. In Parijs is een soortgelijke tunnel veranderd in een fietstunnel.

Kijk ook eens met andere ogen naar de Gravendijkwal. Nu staat het van gevel tot gevel vast met auto's. Er is een tunnelbak voor auto's en aan weerszijden rijden auto's, ov en fietsers. Stel dat je de publieke ruimte anders benut en veel meer ov en trams inzet dan speel je veel meer publieke ruimte vrij en kun je die anders benutten. Voorbeelden waar dat al gedaan is zijn eigenlijk heel dichtbij te vinden: de Coolsingel in Rotterdam en de Catharijnesingel in Utrecht. Goed voor het vastgoed, goed voor de winkelier en dan heb je het over leefbaarheid nog niet eens gehad."

Een hub bij de Schieweg

"Stel dat je de Schieweg kunt herontwerpen. Ook daar rijden zo'n 40.000 voertuigen per dag: er is in de jaren '50 een apart autosysteem, tramsysteem en apart bussysteem gemaakt. Dat kost heel veel ruimte. Nu zou je daarvoor de helft van de ruimte gebruiken. Stel dat je aan het einde van de Schieweg een hele grote hub maakt met 2000 deelfietsen en 2000 deelauto's. Wat zou dat betekenen voor de bezoekers van Rotterdam. Dan haal je er zo 5% van de voertuigen uit. Bij 3 euro per rit en 1 rit per dag heb je het deelsysteem er al uit en dan heb je geen subsidie nodig. Dit kan je ook optuigen met werkgevers en werknemers. Als werkgevers bereid zijn hun poolauto's in het weekend - als ze toch niet worden gebruikt - te delen met de bewoners van de stad heb je veel extra auto's beschikbaar."

Rotterdam Oost

"Een herontwerp kan je ook toepassen op Capelle aan den IJssel, Krimpen aan den IJssel en Nieuwerkerk aan den IJssel. Dit is eigenlijk Rotterdam Oost geworden, want de stad groeit en schuift steeds verder op. Er wordt nu ook een ringweg omheen gelegd (de A13-A16). Opvallend is dat veel mensen een reistijdafstand hebben van minder dan 5 kilometer. Moet je dan wel met de auto gaan? Vooral je het volgende bedenkt: een parkeerplek kost qua grond circa 20.000 euro. Een woning op diezelfde grond kost 3.000 tot 5.000 euro. De vraag is waarom dan nog van die parkeerplekken bouwen terwijl er zoveel woningen nodig zijn? Daar is gedragsverandering voor nodig en het anders kijken naar mobiliteit. De Verkeersonderneming is het schoolvoorbeeld van een organisatie die bewoners, werkgevers en werknemers al jaren helpt om anders te reizen."

De toekomst van De Verkeersonderneming

Arjan Driesprong, HID van Rijkswaterstaat WNZ: "Vandaag is het feest, want De Verkeersonderneming bestaat 12,5 jaar. Maar het kan nog beter: nog meer samenwerking en nog meer leren van elkaars kennis en kunde. Daarom gaat De Verkeersonderneming aan het einde van dit jaar op in een nieuwe organisatie samen met Bereikbaar Haaglanden en Rijnland en BEREIK! Een nieuwe organisatie voor heel Zuid-Holland.

Doorgeven van estafettestokje

Van de Fliert: "De initiator van dit feest is Roger Demkes, directeur De Verkeersonderneming. Hij blijft bescheiden op de achtergrond. Roger, kom er eens bij. Allereerst gefeliciteerd met dit mooie

jubiläum! Uit jouw koker kwam het idee om dit geen feestje voor uitsluitend De Verkeersonderneming te maken maar de ramen en deuren open te zetten en ook collega's uit het hele land uit te nodigen om te participeren.

Roger Demkes: "Kennis uitwisselen, data delen, elkaar inspireren en van elkaar leren. Je kan het bijna niet genoeg doen. Daarom ben ik ook bij dat veel collega's uit het gehele land hier aanwezig zijn. Ik haal er nog iemand bij en dat is Gertjan Koolen van SmartWayz.NL uit Brabant. Een congres als dit kan je eigenlijk niet eenmalig doen. Eerder al heeft Groningen Bereikbaar het initiatief genomen om met elkaar kennis te delen en nu geef ik graag het stokje aan Brabant door." Gertjan Koolen: "Wij nemen met veel plezier het stokje van jullie over en nodigen hierbij iedereen uit om volgend jaar in Brabant, hetzij live, hetzij digitaal, met ons weer verder kennis en kunde te delen."

Toost en proost!

Roger Demkes: "Rest mij om iedereen hier aanwezig te bedanken. Dank aan de keynote speakers Koos Tamis en Geert Kloppenburg, aan alle collega's die de deelsessies hebben georganiseerd, de aanwezigen en ook anderen die hebben bijgedragen aan 12,5 jaar de Verkeersonderneming: de MRDH, het ministerie van I&W/RWS, de gemeente Rotterdam en het Havenbedrijf. Maar ook alle werkgevers in de R10, de logistiek partijen en alle gemeentelijke overheden. Ik breng een toost uit op jullie gezondheid en op onze fijne samenwerking! Hopelijk blijven we ook de komende jaren Denken, Doen en Delen!